

Fylkesmannen i Rogaland
Helse- og sosialavdelinga

Samtykkekompetanse

§ 4-3 hvem som har samtykkekompetanse

- Myndige personer
- Mindreårige etter fylte 16 år, med mindre annet følger av særlige lovbestemmelser eller tiltakets art

Bortfall av samtykkekompetanse

- Kan bortfalle helt eller delvis dersom pasienten:
 - Åpenbart ikke er stand til å forstå hva samtykket omfatter
- Det betyr at samtykkekompetansen skal vurderes konkret

Bortfall av samtykkekompetanse

- § 4-3 stiller også krav til årsak for bortfall
- På grunn av
 - senil demens
 - psykisk utviklingshemming
 - fysiske eller psykiske forstyrrelser
- Det er funksjonsevne – ikke diagnose

Nærmere om vurderingstemaet: Manglende evne til å forstå "hva samtykket omfatter"

- at vedkommende ikke er i stand til å forstå begrunnelsen for at helsehjelp blir gitt og hva samtykket omfatter
- Ikke krav om fullstendig forståelse av egen sykdom og det aktuelle helsehjelpiltaket

Nærmere om vurderingstemaet: Manglende evne til å forstå "hva samtykket omfatter"

- Ikke krav om fullstendig mental kapasitet
 - Mindre psykisk reduksjon i forstandsevnen, medregnet lettere alderdomssvekking, er ikke nok
- Ikke krav om objektivt sett rasjonelt valg
 - Irrasjonell angst, motvilje mot invalidiserende inngrep, religiøse forestillinger, tro på alternative behandlingsmåter o.s.v. må respekteres

Hvem avgjør samtykkekompetansen?

- Den som yter helsehjelp skal avgjøre om pasienten har samtykkekompetanse
- Det betyr:
 - Den som iverksetter/treffer beslutning om det aktuelle tiltaket
 - Vil være den som er faglig ansvarlig for behandlingen

Samtykkekompetanse

- Det skal legges til rette for at pasienten selv kan ta avgjørelsen
- Informasjonen skal tilpasses ut fra modenhet, alder, psykisk tilstand og erfaringsbakgrunn

Samtykkekompetanse - formkrav

- Avgjørelse om manglende samtykkekompetanse skal være skriftlig og begrunnet
- Om mulig:
 - Legges fram for pasienten og dennes nærmeste pårørende
 - Det er klagerett på en slik avgjørelse

Fokusområder ved vurdering av samtykkekompetanse

- Evnen til å utrykke er valg
- Evnen til å forstå informasjon som er relevant for beslutningen om helsehjelp
- Evnen til å anerkjenne denne informasjonen i sin egen situasjon, spesielt i forhold til ens egen lidelse og de mulige konsekvensene av de ulike behandlingsalternativer
- Evnen til å resonnerer med relevant informasjon i en avveining av de ulike behandlingsalternativene